

Hyvä yliopistoväki, virat on vapautettu ja nyt on ensimmäinen työsuhteyliopiston vappu. Kummia on kuulunut, ja lakkokin meinasi tulla. Yliopistot ja työnantaja olivat kovasti törmäyskurssilla, kun uudenlaista neuvottelukulttuuria opeteltiin. Työnantaja testasi yliopiston valmiutta ja koetteli porukan yhtenäisyyttä. Osalle työntekijöistä tuli täytenä yllätyksenä, että sellaisiakin tarvikkeita kuin lakkovahdin liivit ja nauhat voitaisiin tarvita yliopistolla, eikä niitä kaikilla tahoilla valmiina ollutkaan – nyt muuten on. Koska vastakkainasettelun aika on ohi, niin tästä ei tällä erää sen enempää, no paitsi ehkä se, että vähän jäi harmittamaan se, että ei päässyt maistamaan erään palkokasviasiantuntijan vegaanilakkosoppaa. Sen verran suurelta yliopistojen muutos kuitenkin näyttää, että ei olisi suurikaan yllätys, jos seuraavalla neuvottelukierroksella soppatyö olisi jälleen tarpeen kaivaa esiin naftaliinista.

No sitten kuitenkin toinenkin asia, vaikka toisin lupasin juuri äsken. Ihmettelin, kun mielessäni mietin, että miksi työnantaja tuntui haluavan heikennyksiä moniin yliopiston työn tekemisen ehtoihin. Tämä ei vaikuttanut järkevältä, kun tutkimuksen, opetuksen ja hyvän hallinnon edellytyksiä pitäisi pikemminkin vahvistaa. Tämähän luulisi olevan työnantajankin tärkein prioriteetti. Neuvottelujen aikana oli oikeastaan ihmeellistä, että työnantaja ei ollut yliopiston työntekijöiden kanssa samalla puolella pöytää. Näin minä ainakin olisin tehnyt, jos olisin työnantaja, sillä haluaisin olosuhteet, joissa tutkijat, opettajat ja hallintohenkilökunta voivat hyvin, jotta he voivat tehdä parasta tutkimusta ja antaa laadukkainta opetusta tiedonjanoisille opiskelijoille. Tästä nyt ei sen enempää, koska vastakkainasettelujen aika on ohi.

Mikä on ollut hienoa uuden yliopistolain jälkeen, on se, että ihmiset yhä enemmän puhuvat siitä, mitä täällä yliopistolla tehdään – eli työstä. Ehkä tämä perinteinen tiede kutsumuksena on kokenut pienen kolauksen, kun muutokset ovat vyöryneet yliopistolaitoksen yli, eikä kaikilta osin ole ollenkaan selvää, että ketä tänne yhteisön jäseniksi kuuluu ja millä ehdoilla. Parasta tässä on se, että näistä asioista käydään runsasta keskustelua kaikilla tasoilla ja hyvää on sekin, että tätä keskustelua käydään yhdessä, koska yksin pieni ihminen ei välttämättä hyvin pärjää. Samalla on mahdollisuus tehdä näkyväksi kaikkea sitä arkista ja usein näkymätöntä uurastusta tieteen eteen, jota täällä koko ajan tehdään joka puolella. Tampereen yliopiston tieteenekijät selvittivät vuosi sitten apurahoilla ja muissa epätyyppillisissä olosuhteissa työskentelevien kokemuksia ja panostusta tieteen eteen. Ja tulokset kertoivat, että tämä joukko on erittäin merkittävä tutkimuksen tekijä yliopistossa.

Pitkään aikaan yliopistoväen kaikelle arkiselle toiminnalle ei ole ajateltu mahdolliseksi asettaa hintalappua, nyt ehkä kokonaiskustannusten ja priorisointien aikakauden alussa tällaista voidaan ajatella. Toisaalta on terveellistä, että yliopistossa käydään avointa ja laajaa keskustelua asiasta ja määritellään sitä, että millä tasolla voi, saa tai täytyy mitään tehdä ja millä oletuksilla. Tässä avoin ja osallistava yliopistopolitiikka on keskeistä. Jos käy niin, että hintalapussa lukeekin yliopistoyhteisön rapautuminen, niin silloin laskukonetta kädessään pitävän pitäisi viimeistään havahtua.

Tieteenekijöiden joukossa on paljon tieteen arkisen työn sankareita, joiden työurat eivät oikein koskaan ole riittäneet ihan mitaliin asti, joskus on joku kiitos saattanut livahtaa tällaisille pätkätyöläisille. Nyt on aika palkita pätkissä kunnostautuneita, jotka kohta saapuvat lavalle, mutta koska vastakkainasettelun aika on ohi, niin kaikkiin yliopistomme työntekijöihin ja opiskelijoihin voi viitata laulun sanoilla: ”Me ollaan sankareita kaikki, kun oikein silmiin katsotaan...”

And now famous last words, to sum up in English of the previous part of my speech. There is quite much going on in the higher education scene at the moment and there are some confusion of matters and changes happening in conducting research and teaching. Our scholarly work needs a strong community, and that's what Finnish academic unions are trying to do in order to save our universities for the sake of better teaching and research. Have a nice revolutionary May Day, and now we continue to give credit to some outstanding people who have filled their life with precarious work. This year 4 *Medals of honour of precarious labour* have been granted, and now the ceremony, please.

Pekka Rantanen, jäsensihteeri, TATTE ry.